

**DIARI DE SESSIONS DE LA
COMISSIÓ NO PERMANENT D'ESTUDI DE LA
MILLORA DEL FINANÇAMENT PER PART DE L'ESTAT
DE LES COMPETÈNCIES EN MATÈRIA
D'EDUCACIÓ I DE SANITAT
DEL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS**

DLPM 1034-2004

Fq.Con.núm. 33/27

VI legislatura

Any 2004

Núm. 11

Presidència

Hble. Sr. Miquel Àngel Jerez i Juan

Sessió celebrada dia 13 d'octubre del 2004

Lloc de celebració: Seu del Parlament

SUMARI

COMPAREIXENÇA, sol·licitada per la Comissió, del Sr. Guillem López Casasnovas, representant de la Universitat Pompeu Fabra; del Sr. Antoni Riera Font, Director del Centre de Recerca Econòmica i responsable d'estudis financers de Sa Nostra, i del Sr. Antoni Montserrat Moll, director general d'Economia durant la cinquena legislatura.

162

EL SR. PRESIDENT:

(L'inici de la intervenció no ha quedat enregistrat)

...demanaria si es produeixen substitucions.

LA SRA. MULET I DEZCALLAR:

Sí, Sr. President, Dolça Mulet en nom de Miquel Nadal.

LA SRA. VINENT I BARCELÓ:

Assumpta Vinent en substitució de Misericòrdia Sugrañes.

LA SRA. RADO I FERRANDO:

Aina Rado substitueix..., qui substitueix?, el Sr. Quetglas, Francesc Quetglas.

Compareixença, sol·licitada per la Comissió, del Sr. Guillem López Casanovas, representant de la Universitat Pompeu Fabra; del Sr. Antoni Riera Font, Director del Centre de Recerca Econòmica i responsable d'estudis financers de Sa Nostra, i del Sr. Antoni Montserrat Moll, director general d'Economia durant la cinquena legislatura.

EL SR. PRESIDENT:

Bé, passam, idò, al primer i únic punt de l'ordre del dia d'avui, relatiu a compareixences, la del Sr. Guillem López i Casanovas, la del Sr. Antoni Riera i Font i la del Sr. Antoni Montserrat i Moll, d'acord amb el calendari de compareixences aprovat per aquesta mesa el passat dia 8 de setembre, perquè exposin la seva opinió i informin sobre la matèria objecte d'estudi. Aquesta presidència posa en coneixement de les senyores i dels senyors diputats que, per motius d'agenda, tant el Sr. Antoni Montserrat i Moll com el Sr. Guillem López i Casanovas excusen la seva presència i per tant i en conseqüència no tendrem avui la compareixença, ni l'exposició, ni la intervenció d'aquests dos senyors.

Passam idò a l'única compareixença del dia d'avui, la del Sr. Antoni Riera i Font, director del Centre de Recerca Econòmica i responsable d'estudis financers de Sa Nostra, a qui aquesta presidència agraeix la deferència d'assistir a aquesta comissió i li dona una molt benvinguda. Té la paraula per tal de fer l'exposició oral el Sr. Antoni Riera i Font.

EL SR. DIRECTOR DEL CENTRE DE RECERCA ECONÒMICA I RESPONSABLE D'ESTUDIS FINANCERS DE SA NOSTRA (Antoni Riera i Font):

Gràcies, Sr. President. Honorables senyores i senyors diputats, el cert és que no voldria començar aquesta compareixença parlamentària sense agrair al president d'aquesta comissió i a tots els seus membres la possibilitat que se'm dona de ser avui aquí i participar-hi d'alguna manera. Abans de res, però, els he de reconèixer que a l'hora d'analitzar el problema del finançament per part de l'Estat de les competències d'educació i de sanitat segurament és necessari que un sigui expert en economia pública, en economia de la sanitat o en economia de l'educació, i jo no som expert en cap d'aquestes tres matèries.

En qualsevol cas, i donada la voluntat de fer-me aquesta aproximació, també els he de reconèixer que he tengut dificultats per precisar la problemàtica del finançament de l'Estat en la matèria de l'educació i la sanitat aquí, a les Balears. No només per la pròpia dificultat intrínseca del propòsit, sinó també per la dificultat d'accedir a fonts d'informació fidedignes, fidedignes tant en la seva fiabilitat de les seves dades, com també en la seva oportunitat en el temps.

Dit això, com bé saben tots vostès, el nou sistema de finançament de les comunitats autònomes de règim comú, que va entrar en vigor dia 1 de gener de l'any 2002 de la mà de la Llei 21/2001, de 27 de desembre, integra bàsicament tres blocs de competències: el que són les competències comunes, que inclouen l'educació; el que és l'assistència sanitària que, donat el seu caràcter i la seva importància social, té un caràcter -per així dir-ho- totalment condicionat i afectat; i el que són els serveis de la Seguretat Social. En aquest marc, en aquest marc d'aquesta llei, la Llei 21/2001, el nou sistema de finançament estableix una preferència pel respecte de l'estatu quo. Aquesta és una característica important del nou sistema de finançament de les comunitats autònomes, que determina que cap comunitat autònoma no ha de percebre per a cada un dels nivells competencials menys recursos dels que li haurien correspost amb el sistema de finançament anterior. Lògicament aquelles comunitats amb una major dotació d'infraestructures en el moment de traspàs de les competències gaudeixen, per així dir-ho, d'entrada d'una situació més favorable en el nou sistema, d'acord amb el criteri del cost efectiu amb el qual es va realitzar el traspàs de competències; però, per contra, aquelles comunitats amb una menor dotació d'equipaments arrossegueu d'entrada, per així dir-ho, aquest dèficit per fer front a una prestació d'un nivell equivalent de servei.

I és que a ningú no se li escapa que entre les deu comunitats autònomes que varen tancar el procés de transferència de les competències de sanitat hi havia certes divergències en equipaments, en recursos i també en despesa. A tall d'exemple les Balears l'any 1999 comptaven amb un equipament d'atenció primària per a cada 19.567 persones, mentre que en el conjunt de les altres deu comunitats autònomes de règim comú n'hi havia un per a cada 13.238 persones. Així mateix Balears tenia un dispositiu d'atenció primària continuada per a cada 25.682 persones, mentre que en el conjunt de les altres deu comunitats n'hi havia un per a cada 18.055. La diferència és quasi quasi de 7.000 persones per dispositiu d'atenció continuada. La despesa capítativa per operacions corrents era aquí, a les Balears, de 562,07 euros, mentre que en el conjunt de les altres deu comunitats autònomes de règim comú era, l'any 1999, voldria remarcar-ho, de 639,81 euros.

A l'àmbit educatiu les Balears, també a l'any 1999, tenien una ràtio de 14,5 alumnes per professor, mentre que la mitjana de les altres comunitats, l'estatal, era de 13,9. Més important era, tal volta, la divergència en els grups d'educació primària; allà hi havia 23,9 alumnes, aquí a les Balears, 23,9 alumnes per professor, mentre que la mitjana estatal era de 20,9. Per tant hi havia 4 alumnes més per professor aquí a les Balears. També passava el mateix al primer cicle de l'ESO que, amb 26,3 alumnes aquí, la mitjana estatal era de 25,3. He escollit aquestes dades no per atzar ni perquè fossin les úniques disponibles, sinó perquè després veuran vostès que els grups

d'educació primària i el primer cicle d'ESO són precisament els que més han crescut des de l'any 1999, i he escollit també l'any 1999 perquè, com bé saben, és l'any base del nou sistema de finançament autonòmic.

Dit això, aquí voldria llançar la meua primera pregunta, una primera pregunta que em vaig fer a mi mateix i que al llarg de la meua intervenció he anat contestant poc a poc; la pregunta és la següent: Té el nou sistema de finançament capacitat per corregir aquestes divergències, tota vegada que apel·la constantment al principi de solidaritat en la prestació d'un nivell equivalent de serveis?

Abans, però, d'entrar a contestar aquesta pregunta -insistesc que esper fer-ho al llarg de la meua intervenció-, m'agradaria destacar una altra característica del nou sistema de finançament, a part de l'estatu quo. La característica que voldria destacar ara és la seva estabilitat, i és que, a diferència dels altres sistemes de finançament, que tenien una vigència quinquennal, el nou sistema té una vocació permanent, com dic. De fet és el primer amb rang de llei, un fet aquest que remarca la seva estabilitat. Amb aquesta vocació el nou sistema de finançament determina amb els valors de l'any 1999, any base del sistema, la massa de finançament, és a dir, quants de recursos s'han de distribuir; determina així mateix les necessitats de finançament, és a dir, com s'ha de realitzar aquesta distribució, i els recursos tributaris o financers que han de cobrir precisament aquestes necessitats. D'aquesta manera les diferències entre el que són les necessitats de finançament i el total de recursos tributaris disponibles en valors de l'any 1999 determinen -i això és important- el signe i l'import del que s'anomena a la llei "fons de suficiència". Aquest signe i aquest import del fons de suficiència vénen determinats, per tant, a partir de -repetesc- les necessitats que té una determinada comunitat autònoma l'any 99 i, precisament, també d'aquests recursos tributaris o financers de què disposa; un fons, el de suficiència, que només és susceptible de revisió en cas que es produeixin canvis en els nivells competencials o en la cessió dels tributs, i que només es dinamitza any rere any en base a un sol indicador: el que la llei anomena "índex de creixement dels ingressos tributaris", i que trobaran referenciat com a ITE nacional o ITE regional, segons pertorqui, sense tenir en compte, doncs, si les necessitats de finançament d'una determinada comunitat autònoma han canviat o no d'ençà l'any 1999.

I aquí ve la segona pregunta que em vaig fer en el moment d'escriure aquestes línies i que ara m'agradaria formular-la a tots vostès: Té el nou sistema de finançament capacitat de respondre les noves demandes socials que sorgeixen en el temps, tota vegada que les variables utilitzades per fixar les necessitats autonòmiques de finançament no són objecte de revisió? M'explicaré. La llei estableix, de forma encertada al meu entendre, que la variable que més pesa i que resulta més determinant a l'hora de valorar les necessitats de finançament d'una comunitat, és la població o, si volen, la població protegida en el cas de la sanitat. Així mateix la massa homogènia de finançament prevista per les competències comunes, que inclou l'educació, es distribueix principalment segons la població, amb un pes del 94%, i de manera residual, si volen secundària però jo diria residual, en funció de variables que efectivament no canvien al llarg del temps; és el cas de la

superfície territorial, la pròpia dispersió o la insularitat, el fet insular. De manera similar la massa de finançament per a la gestió dels serveis d'assistència sanitària es distribueix també principalment d'acord amb la població, amb un pes del 75%, i residualment en base a altres variables.

Però de tots és sabut que les Balears constitueixen una comunitat molt dinàmica en termes demogràfics d'acord amb el cicle de creixement poblacional en què estan immerses arran del fet immigratori, i si bé és cert que aquesta realitat és comuna a tot l'Estat i ho és també a gran part dels països occidentals, les Balears han experimentat aquest fenomen amb una especial intensitat durant el darrer quinquenni.

Així les coses, si bé l'any 1999, any base del sistema, les Balears varen experimentar un important creixement de la població que es va xifrar en el 3,2%, clarament per damunt del creixement poblacional que varen experimentar les comunitats de règim comú, el cert és que la tendència ascendent en termes de creixement demogràfic s'ha accentuat aquests darrers anys, i ha assolit el seu màxim l'any 2002, amb una taxa de creixement del 4,4%, una vegada més per damunt de les comunitats de règim comú. Lògicament aquelles comunitats amb un menor creixement demogràfic des de l'any 1999 no veuen alterades les seves necessitats de finançament, mentre que aquelles comunitats amb un major creixement demogràfic han de fer un esforç addicional per mantenir una prestació de serveis de qualitat per al conjunt de la seva població.

Aquest fet comporta que el sistema previst per al càlcul de les necessitats de finançament autonòmiques en base a l'any 1999 subestimi la vertadera quantificació de les necessitats reals que a partir de l'exercici de l'any 2002, any en què s'aplica per primera vegada el sistema, tenen aquelles comunitats més dinàmiques en termes demogràfics. En aquest sentit, el creixement acumulat de la població a les Balears per al període 1999-2002 s'enfila a l'11,6%, i arriba al 15,3% si s'estén el període fins a l'any 2003, mentre que per al conjunt de comunitats autònomes de règim comú aquests augments se situen en el 4,2 i en el 6,6%. D'aquesta manera, per tant, hi ha pràcticament, si agafam les dades 1999-2003, quasi 10 punts de diferència entre el creixement que han experimentat demogràficament les Balears i que ha experimentat el conjunt de les altres deu comunitats autònomes de règim comú.

Òbviament la tendència ascendent de la població durant aquest període ha pressionat a l'alça la demanda dels serveis públics d'educació i d'assistència sanitària, i s'ha constituït, per tant, en un element clarament impulsor de la despesa. Concretament, pel que fa a la prestació de serveis sanitaris, el creixement acumulat de la població protegida aquí a les Balears per al període 1999-2002, s'enfila al 12,1%, i arriba al 16% si s'estén el període fins a l'any 2003, mentre que per al conjunt de comunitats autònomes de règim comú aquesta taxa és només del 4,4 o del 6,5%, segons s'agafi el període 1999-2002 o 1999-2003. Així mateix, la taxa de cobertura d'aquests serveis ha assolit durant l'any 2003 el 96% de la població, davant el 94% que tenen la resta de comunitats autònomes de règim comú, i ha suposat un augment respecte de l'any 1999 de 0,6 punts percentuals, quan la mitjana de les altres comunitats no ha crescut, és precisament 0.

He de dir també en aquest context que el percentatge de població protegida aquí a les Balears, és a dir, el percentatge de població protegida que les Balears assumeixen en el total de població protegida de totes les comunitats autònomes de règim comú, s'ha incrementat durant l'exercici de l'any 2002 i 2003 fins a un 2,4%, quan l'any 99 Balears dins el total pesava només un 2,2%. Per tant hi ha un increment dins el total de 2 dècimes, en aquest cas atribuïbles clarament a l'expansió demogràfica i, per tant, a l'expansió de la població protegida aquí, a les Balears.

El mateix passa a nivell del sistema educatiu. En el curs 1999-2000 les Balears comptaven amb 140.397 alumnes en els nivells d'educació no universitària, un volum d'alumnat que suposava una variació relativa respecte al curs anterior negativa del 0,5%, del -0,5%, la qual, malgrat ser inferior a l'estatal, no recull el creixement de la població escolar que s'ha produït precisament aquí, a les Balears, a partir del curs 2000-2001, i és que a les Balears el nombre d'alumnes no universitaris va créixer un 1,3% en el curs 2003-2004, quan a la resta de l'Estat espanyol ho feia una taxa negativa de l'1,3%, una tendència que s'ha mantingut durant aquest temps d'acord amb la presència massiva d'alumnat estranger a les nostres aules, que ha suposat un increment acumulat des de l'any 1999 d'un 275,6%.

He de dir que, tot i aquesta voluntat d'estabilitat del nou sistema de finançament que vos comentava abans, la Llei 21/2001 possibilita que, des de fora del sistema, les diferents comunitats autònomes puguin percebre fons suplementaris per eliminar -i això és important remarcar-ho- les divergències que hi ha entre les diferents comunitats autònomes, amb un intent de garantir una prestació igualitària dels serveis públics fonamentals d'educació i sanitat. Això és coneix a la llei com "assignacions d'anivellament". En concret possibilita que determinades comunitats autònomes puguin participar d'aquest sistema d'assignacions d'anivellament en els casos en què -i això ho coneixen de sobres vostès- a l'educació hi ha un increment interanual del nombre d'alumnes als nivells obligatoris superior en 3 punts percentuals de la mitjana estatal, i el mateix, però en termes de població protegida, en el cas de sanitat.

És vera que les Balears no compleixen aquest requisit. No el compleixen per al conjunt d'alumnat d'educació obligatòria, però sí que ho fan per a alguns dels seus nivells educatius. Així per exemple l'alumnat d'educació infantil a les Balears durant el curs 1999-2000 va créixer un 3,5%, mentre que en el conjunt de l'Estat només creixia un 0,5%; la diferència és, per tant, de 3 punts en els nivells d'educació infantil. La mateixa tendència s'està observant en el curs 2000-2001 en els estudis de l'ensenyança secundària obligatòria: l'alumnat a les Balears va créixer un 0,1% mentre que a l'Estat espanyol ho va fer una taxa negativa del 2,9%. Una vegada més, per tant, el diferencial torna ser de 3 punts, justet justet. En qualsevol cas sí que he de remarcar una cosa, i és que si a l'educació infantil estam detectant increments de població, és d'esperar que aquest alumnat de població infantil acabi passat a successives etapes del cicle escolar i que, conseqüentment, aquests diferencials es vagin consolidant al llarg del temps.

En relació al sistema educatiu, perdó, en referència al sistema de sanitat, és vera que la llei fa una puntualització que jo no he estat capaç d'esbrinar, i és que diu que l'increment interanual que hi ha d'haver en població protegida ha ser també del 3%, però estar ponderada degudament d'acord amb l'edat. Jo no he acabat d'aclarir exactament quin tipus de ponderació es feia d'acord amb l'edat dels usuaris dels sistemes de sanitat pública, però el que sí vos puc dir és que l'any 2001 la població protegida aquí a les Balears va créixer un 7,2%, mentre que en conjunt de les deu comunitats autònomes de règim comú ho va fer un 2%; la diferència és per tant superior als 5 punts, concretament un 5,2%.

El nou sistema identifica altres instruments per complir amb el conegut principi de solidaritat a l'objecte de garantir, insistesc, una prestació d'un nivell equivalent de serveis, independentment de la menor o major recaptació o capacitat fiscal de cada una de les comunitats autònomes. És el cas, per exemple, del que es coneix a la llei com "fons de renda relativa", que les Balears, juntament amb Aragó, La Rioja, Catalunya i Madrid, no són susceptibles de rebre, d'acord amb el valor negatiu que va agafar l'índex de renda relativa de l'any 1999 per a aquestes comunitats, un índex de renda relativa que jo he tornat recalculat per a l'any 2000, per a l'any 2001, per a l'any 2002 i per a l'any 2003, i vos he de dir que, si bé continua essent negatiu a les Balears, cada vegada és manco negatiu donada la fase d'estancament econòmic per la qual travessa la nostra economia.

Un altre fet que crec interessant destacar també és que al llarg de la darrera dècada l'ampliació de la corresponsabilitat fiscal, materialitzada en l'augment de cessions de la recaptació d'imposts a les comunitats autònomes de règim comú, ha provocat que cada vegada l'aportació de les transferències de l'Estat en el total del fons de finançament autonòmic fos cada vegada més petita, i que hagin guanyat pes el que es coneix com recursos tributaris. En aquest sentit, agafant la liquidació de l'any 2002, que és la primera que hem tengut a les mans, ens adonam que el rendiment definitiu, el total del rendiment definitiu de tots els recursos del sistema que corresponen a aquesta liquidació, tenen un pes molt més important els recursos tributaris cedits a les comunitats autònomes -concretament un 68%- i un pes cada vegada més petit les transferències de l'Estat, en concret de mitjana un 32%, quan si analitzàssim el que passava a l'anterior sistema de finançament ens adonariem que els percentatges eren justament a la inversa: pesaven un 68% les transferències de l'Estat i només un 32% els recursos tributaris cedits a les comunitats autònomes.

A les Balears aquests recursos tributaris han suposat a la liquidació de l'any 2002 un 109,7%, de manera que el 9,7% que sobre del cent per cent es retorna a l'Estat, essent Balears l'única comunitat que, juntament amb Madrid, ha de tornar doblers a l'Estat, és a dir, registra un saldo negatiu de la partida de transferències de l'Estat, d'acord amb una cosa, d'acord amb el signe negatiu i amb l'import que va adoptar l'any 1999 aquell fons de suficiència de què vos parlava abans. Amb tot, el rendiment definitiu de la liquidació de l'any 2002 de finançament aquí, a les Balears, s'enfila al 1.533,9 milions d'euros, una xifra que suposa un finançament per habitant de 1.772,84 euros, una xifra que està allunyada de la mitjana de

comunitats autònomes de règim comú; la mitjana és de 1.827,96. Insistesc: la d'aquí és de 1.772,84, i situa a les Illes Balears a la cua, juntament amb Múrcia, i a una distància de més de 500 euros amb la comunitat que ostenta la primera posició, que és Cantàbria.

Pel que fa al finançament específic del servei d'assistència sanitària hi ha hagut una cosa que m'ha cridat especialment l'atenció: les Balears, en aquesta liquidació, són la comunitat on les necessitats d'aquest bloc competencial ostenten un major pes relatiu: un 46,28% de les necessitats sanitàries se centren aquí a Balears, quan la mitjana és del 42,55%. Malgrat això, malgrat tenir unes necessitats de finançament en matèria sanitària que estan per damunt de la mitjana de les altres comunitats autònomes, allò curiós, allò sorprenent és que les Balears han comptat a la liquidació de l'any 2002 amb la menor dotació de recursos per habitant, i que situa les Balears en una xifra de 667,48 euros per habitant, una xifra que queda una altra vegada per davall de les comunitats autònomes de règim comú, que és superior en quasi 100 euros, 734,67, tot i afegir-hi de manera molt excepcional durant els tres primers anys d'integració del sistema allò que es coneix com a garanties d'assistència sanitària i que les Balears sí han rebut l'any 2002; no ho han rebut, per exemple, ni Madrid, ni el País Basc, ni Catalunya, si no ho record malament, no ho tenc ara apuntat, i no ho han rebut bàsicament perquè el creixement nominal de la transferència de sanitat ha estat inferior al creixement nominal que havia tingut el producte interior brut nacional a preus, també, constants d'aquest any, de l'any 2002.

Dit tot això, el cert és que la major part d'indicadors disponibles avui per avui a les Balears palesen que algunes de les divergències que jo havia constatat l'any 1999, any base del sistema, s'estan mantenint encara avui, l'any 2003. Per exemple, Balears és la comunitat amb menys professionals sanitaris col·legiats per habitant, en té manco que la mitjana estatal; Balears té manco treballadors sanitaris en els hospitals per cada 100 llits en funcionament; Balears té un menor percentatge d'hospitals públics que la mitjana estatal; Balears té un menor percentatge de llits públics; Balears té la major taxa d'activitat hospitalària mesurada en nombre de malalts donats d'alta per cada 100.000 habitants; Balears té el major nombre d'intervencions quirúrgiques per cada 100 habitants, per damunt de la mitjana estatal, sempre, o per damunt de la mitjana de les deu comunitats autònomes de règim comú; Balears té el major nombre -si no és un major nombre està per damunt, eh?- té un nombre superior d'urgències registrades per cada 100 habitants; Balears té una menor despesa en educació universitària i no universitària per alumnes.

Així, malgrat que el sistema té la vocació que totes les comunitats autònomes gaudeixin d'un nivell equivalent de serveis, la realitat socioeconòmica de les Balears presenta unes peculiaritats, especialment en el darrer quinquenni, que accentuen al meu entendre la problemàtica del finançament de l'Estat de les competències de sanitat i educació i que, donat el seu caràcter estructural i no conjuntural, conviden a reconsiderar l'import i el signe del fons de suficiència balear. I és que bona part d'aquestes ràtios troben la seva raó de ser en alguns fets.

El primer és que les Balears assumeixen al voltant de la cinquena part del turisme internacional que arriba a Espanya, una població aquesta que, tot i el seu caràcter flotant, consumeix recursos sanitaris; a tall d'exemple, durant el període 1997-2000 l'Hospital de Son Dureta va registrar un total de 4.348 altes a no residents, que varen representar el 3,3% del total de les altes a l'Hospital de Son Dureta.

Les Balears -segon element- són la comunitat autònoma amb la major taxa d'estrangers; concretament l'any 2003 el nombre d'estrangers empadronats es va xifrar en el 13,4%, més que doblant la taxa del conjunt de l'Estat, que va ser del 6,2%, una població, especialment l'extracomunitària, que donats els seus hàbits culturals requereix d'una atenció especialitzada en serveis com la sanitat i l'educació en termes de mediació i adaptació curricular. I si a més a més tenim en compte que les estimacions del Centre de Recerca Econòmica quant a estrangers empadronats gairebé dupliquen el nombre d'immigrants regularitzats que facilita el Ministeri de l'Interior, es palesa que aquest col·lectiu pren cada vegada més rellevància. Cal tenir en compte que l'arribada de població immigrada comporta un augment d'usuaris potencials del sistema sanitari que afecta directament la seva cobertura, ja que encara que aquests no estiguin regularitzats, si s'empadronen poden arribar a tenir la TSI, la targeta sanitària. Així, per exemple, l'any 2003 la sanitat pública de les Balears cobria 916.363 persones mitjançant l'alta de targetes sanitàries, de les quals un 7,3% eren d'estrangers, un nombre aquest, el 7,3%, que representa un increment del 31,8% respecte a l'any anterior. En el mateix sentit, el sistema educatiu balear acull a les seves aules un 10,1% d'alumne estranger, un percentatge que supera en més de 4 punts la taxa del conjunt de l'Estat espanyol.

Si a aquesta realitat afegim la necessitat d'emprendre polítiques actives que garanteixin no només la prestació de qualitats de serveis als ciutadans en termes d'equipaments i recursos humans a l'àmbit sanitari i educatiu, sinó també la millora de la formació del capital humà, un dels més baixos de l'Estat, l'increment de la taxa d'escolarització en nivells no obligatoris, més de 13 punts inferior a la mitjana de l'Estat, i molts d'altres aspectes que ara no crec que convengui enumerar però que sí resulten fonamental per garantir la competitivitat de la nostra economia i la qualitat de vida de la nostra ciutadania, crec que convindreu amb mi en el fet que això ens obliga a comptar amb un volum de recursos suficients que només es podran obtenir si es compta amb un bon sistema de finançament, amb un sistema de finançament adequat.

Res més. Moltes gràcies. Estic, com no podria ser d'altra manera, a disposició de tots els grups parlamentaris per rebre qualsevol indicació que creguin oportú fer-me, i vull agrair-los una vegada més el fet que m'hagin convidat a participar d'aquesta comissió no permanent. Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Moltes gràcies, Sr. Riera. Per tal de fer observacions a la intervenció del Sr. Riera, procedeix la suspensió de la sessió per 45 minuts. Deman als grups si podem continuar. Continuem.

Doncs per tal de formular preguntes o observacions a la intervenció del Sr. Riera, per part del Grup Parlamentari Mixt intervé l'Hble. Sr. Diputada Dolça Mulet per un temps màxim de 10 minuts.

LA SRA. MULET I DEZCALLAR:

Gràcies, Sr. President. Senyores i senyors diputats, en primer lloc vull agrair al Sr. Riera l'exposició i claredat que ens ha fet en els temes financers, estat de l'economia tant de sanitat com d'educació.

Realment ens ha fet una exposició que he gaudit de sentir, la veritat, perquè realment ens adonam i arribam a la conclusió que el finançament en aquestes illes està malament, i per tant nosaltres des del meu grup ho deim des de fa molt de temps, que el finançament..., i que anam per aquesta mateixa línia que vostè ha exposat. Si no tenim un sistema de finançació que ens doni solucions a aquests problemes, amb aquest creixement demogràfic a què hem arribat des de l'any 99 al que arribam fins ara, serà difícil.

Per tant jo l'únic que vull és agrair-li perquè encara ens ha donat més claredat de la situació que saben, però sempre que ens vinguin informacions d'experts com vostè ho volem agrair perquè (...).

Moltes gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Moltes gràcies, Sra. Mulet. Pel Grup Parlamentari d'Esquerra Unida i Els Verds intervé l'Hble. Diputat Sr. Miquel Ramon per un temps màxim 10 minuts..

EL SR. RAMON I JUAN:

Moltes gràcies, Sr. President. Lògicament vull començar per donar les gràcies al Sr. Riera per haver acceptat la invitació del Parlament, haver vingut aquí a fer-nos la seva exposició, i per haver-se documentat de la manera que s'ha documentat, perquè crec que no ha estat una intervenció protocol·lària, sinó que ha fet una feina de documentació molt important.

Jo..., no sé; m'ha aclaparat, d'alguna manera, per les xifres que s'han donat. Jo crec que ha fet una intervenció -ja dic- molt documentada, amb molt d'entusiasme i amb molta rapidesa també per poder prendre notes, i jo crec que no li demanaria cap aclariment més. Simplement llegirem el *Diari de Sessions* per mirar-ho amb més calma, i en tot cas ha exposat una sèrie de qüestions de les quals teníem coneixement prèviament, que ja s'havien exposat per part d'altres persones que han comparegut en aquesta comissió, però jo crec que ha fet un treball més extens, un treball potser suplementari que ha donat una informació extensa i interessant que, ja dic, estudiarem amb detall. Crec que ha estat una aportació, sincerament, molt, molt interessant, però que ens mirarem amb una mica més de calma i procurarem extreure conclusions.

Repetir les gràcies per la seva intervenció, res més.

EL SR. PRESIDENT:

Moltes gràcies, Sr. Ramon. Per part del Grup Parlamentari PSM-Entesa Nacionalista, intervé l'Hble. Diputat Sr. Pere Sampol, per un temps màxim de deu minuts.

EL SR. SAMPOL I MAS:

Moltes gràcies, Sr. President. I també he de començar agraïnt al Sr. Riera l'aportació que ha fet en aquesta comissió, rigorosa i plenament documentada i fins i tot amb algunes frases, que qualcú podria dir que són subjectives, però jo crec que donen a la diana del problema.

Ha començat per dir, per reconèixer la dificultat d'accedir a fonts d'informació fidedignes i jo crec que aquí hi ha el bessó del primer problema. I és una, aquí no el posaré en compromís a vostè, sinó que és una afirmació que faig jo, que és una ocultació d'informació conscient amb un resultat final, que ha estat que l'Estat ha transferit el dèficit a les comunitats autònomes. Els dos puntals de l'estat del benestar, sense cap dubte són l'educació, especialment l'educació pública, i la sanitat; i, sobretot en el tema sanitari, s'ha transferit un dèficit important que després només s'ha fet agreujar la situació a partir d'una situació de creixement demogràfic, especialment fort a les Illes Balears.

Segona afirmació que ha fet el Sr. Riera: el nou sistema de finançament va a mantenir l'estatu quo existent, per tant, si ja partíem d'un gran dèficit respecte del que era la mitjana de serveis en el conjunt de les comunitats autònomes de règim comú, evidentment el nou sistema no el va millorar.

I després, ja ens aboca a la pregunta que ell es fa amb veu alta i que aquí hem d'intentar respondre en aquesta comissió, en acabar els treballs; si el nou sistema de finançament té capacitat per resoldre els problemes generats. I aquí veim que el nou sistema només té una capacitat parcial de minimitzar aquesta situació, aquest dèficit flagrant que tenim amb aquestes dues competències tan importants. Perquè, tal vegada aconseguirem amb una negociació política que es tenguí en compte la vertadera explosió demogràfica que han tingut les Illes Balears, però de cap manera el nou sistema de finançament preveu cobrir un dèficit històric d'inversions que, en el nostre cas, és flagrant. Ha donat unes quantes xifres, d'altres compareixents també han aportat xifres similars i realment ens trobam amb una situació de partida que ja ens abocava a uns greuges comparatius respecte d'altres comunitats autònomes. Avui se sent parlar que algunes forces polítiques estan en contra d'asimetria amb les comunitats autònomes, jo crec que l'asimetria ja existeix i les Illes Balears estam al baix de tot.

Aleshores, a partir d'aquestes consideracions, que simplement les dic perquè constin al *Diari de Sessions*, faria unes poques preguntes al Sr. Riera per intentar abundar en la informació que ens ha donat i sobretot si comparteix la meua interpretació del que hauria de ser el resultat final dels treballs d'aquesta comissió. Per tant, primer es tractaria de quantificar aquest dèficit històric acumulat d'inversions, per equiparar-nos a la mitjana; i si pensa que realment és quantificable aquest dèficit històric.

El Sr. Pons, l'anterior conseller d'Educació i Cultura, va exposar una sèrie de dades comparatives que podrien ser el nombre d'alumnes, professors per alumne, aules existents per alumnes, transferència per número d'alumnes, per professors, per centres educatius, etcètera, i totes elles vèiem que, d'una manera molt contundent, eren contràries a les Illes Balears.

Per tant, primer problema que ens trobam: quantificar el dèficit en el moment de la transferència.

La segona qüestió seria calcular l'increment de les necessitats de finançament per a aquestes dues competències des del moment de la transferència fins a l'actualitat. Això bàsicament serà amb els estudis de creixement demogràfic i d'usuaris d'aquests dos serveis públics.

Però després ens queda una tercera qüestió que no hauriem de minimitzar i tal vegada vostè, no tant com a economista sinó com a director del Centre de Recerca de Sa Nostra, es podria aventurar a fer algun pronòstic, no li deman que aportis dades, i és així com es preveu que evolucionin les demandes d'una societat; una societat moderna que de cada dia és més exigent amb les seves administracions públiques; que a mesura que les competències s'han acostat als ciutadans, de l'Estat a les comunitats autònomes, fa que aquest grau d'exigència encara sigui superior, hi ha més pressió damunt les administracions públiques i per tant jo crec que és un tercer factor que també hauriem de tenir en compte.

Va venir el vicepresident de PIMEM va unes setmanes i ja va reivindicar la gratuïtat de determinats serveis bucodentals, serveis que ja són gratuïts a una comunitat com Andalusia, una altra vegada l'asimetria ja existeix, i no a favor nostre precisament.

Bé, a veure si serem capaços també de quantificar aquest cost que tendran les noves demandes d'una població que de cada vegada serà més exigent amb les seves administracions.

I crec que res més, llegirem atentament el *Diari de Sessions*, perquè realment la pluja de dades que ha donat mereix una lectura ben atenta i agrair-li, una vegada més, la seva aportació, que crec que serà ben interessant i la tendrem en compte.

Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Moltes gràcies, Sr. Sampol. Per part del Grup Parlamentari Socialista, intervé l'Hble. Sr. Diputat Miquel Gascón, per un temps màxim de deu minuts.

EL SR. GASCÓN I MIR:

Gràcies, Sr. President. Agrair al Sr. Riera la seva presència aquí avui i lamentar, Sr. President, que aquesta comissió tenguí l'índex d'incompareixences més gros que jo he conegut des que som diputat a qualsevol comissió, perquè molts dels compareixents no acaben compareixent, encara que, evidentment, no és responsabilitat seva, però jo vull que consti en acta que és una comissió en la qual els compareixents, desgraciadament, no venen en un nombre important.

Bé, Sr. Riera, hem sentit, hem escoltat la seva intervenció molt atentament, hem perdut moltes de les dades que vostè ha dit i que haurem de retrobar al *Diari de Sessions* perquè consideram que han estat dades molt importants; nosaltres creim, com vostè, que la transferència en el seu moment parteix d'un punt de partida dolent, la transferència, com deia el Sr. Sampol, en el moment que es va fer el punt de partida, tant sanitària com en educació, era dolent, nosaltres açò ja ho sabem, hi ha altres grups que ho han descobert fa sis mesos, que les transferències aquestes eren dolentes, però el fet és que ens trobem ara amb unes transferències, tant en sanitat com en educació, la d'educació amb més temps amb un dèficit important. És important que es van iniciar malament, perquè ja venien d'un punt de partida dolent i també és important que es van fer, per exemple, la sanitat, l'1 de gener del 2002, amb població del 99 i com vostè ha dit, amb dades aclaparadores, eren dades que el gener del 2002 ja havien augmentat molt, especialment la població, que és el 94% de la transferència, per tant ens va agafar amb el peu molt canviat.

Jo només li faré una pregunta: voldria saber, amb tot el que vostè ha dit, si vostè creu que amb aquesta transferència, la de sanitat i la d'educació, i la de sanitat és l'última que hem tengut, amb aquesta població, insularitat i després el fons de cohesió, que és molt poc, és capaç de millorar la transferència a la suficiència, o pensa vostè que aquesta transferència s'hauria de fer d'una altra manera? M'explicaré: és millorable aquesta transferència o s'ha de canviar el mètode o hem de demanar per canviar el mètode de la transferència?

Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gràcies, Sr. Gascón. Per part del Grup Parlamentari Popular intervé l'Hble. Diputat Sr. Jaume Tadeo, per un temps màxim de deu minuts.

EL SR. TADEO I FLORIT:

Gràcies, Sr. President. Primer de tot i com han fet els altres portaveus, agrair la presència en aquesta comissió del Sr. Antoni Riera que, molt amablement, ens ha fet una gran dissertació dels seus estudis. Dir que de la seva intervenció es desprèn clarament que si bé el cost efectiu era una bona fórmula en el seu moment, creim que ell mateix ha posat de manifest que al llarg del temps ha estat una cosa nociva, perjudicial pel que fa a les Illes Balears, degut a l'increment de la població. Clar, anam necessitant més recursos i l'Estat seguia transferint les mateixes quantitats.

També creim que posa de manifest que, en base a l'article 67 de la Llei 21/2001, és factible entrar a renegociar amb el Govern de l'Estat l'actualització d'aquest finançament, d'aquests dos capítols tan importants per a la nostra societat, com és sanitat i educació.

També, com la resta de grups, consideram que a la seva intervenció hi ha moltes dades que se'ns han escapat, pel dens que ha estat, i en aquest sentit, tornar-li agrair la seva compareixença i que bé, que llegirem detingudament el *Diari de Sessions* per tal de poder extreure les conclusions oportunes.

Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Moltes gràcies, Sr. Tadeo. Per tal de fer observacions a les preguntes dels senyors diputats, té la paraula el Sr. Antoni Riera.

EL SR. DIRECTOR DEL CENTRE DE RECERCA ECONÒMICA I RESPONSABLE D'ESTUDIS FINANCERS DE SA NOSTRA (Antoni Riera i Font):

Moltes gràcies. Òbviament, el primer que m'agradaria fer és agrair-los totes les aportacions que m'han fet arribar. El cert és que des del Centre de Recerca Econòmica si una cosa intentam fer, no vol dir que ho aconseguim, doncs és tractar la informació de què disposam, que no sempre és tota la que desitjariem tenir, doncs de la manera més objectiva possible i amb les tècniques més actuals; i intentam evitar fer cap tipus de valoració, és a dir, els judicis de valor, el que els economistes anomenam economia normativa, és una cosa que en el centre no està permesa i no està permesa a cap dels seus membres i per tant tampoc al seu director. Per tant, entendran vostès que jo avui aquí no faci judicis de valor, la meua feina era fer, òbviament, economia positiva que en deim i això és el que he intentat.

Dit això, també és ver que de vegades, doncs, en el si d'un discurs, carregat de dades i de dades objectives, és bo de fer que d'alguna manera se'n desprenguin determinades afirmacions. Jo no he dit que la transferència està ben dotada o mal dotada, perquè era un terreny en el qual entenia que no hi havia d'entrar, vull dir que això és una qüestió que no em pertany a mi, com a economista, dir si està ben dotada o no; el que sí entenia que em demanava aquesta comissió era veure si l'actual sistema de finançament doncs tenia capacitat per garantir una prestació d'un nivell equivalent de servei i veure si aquest sistema de finançament tenia també la capacitat, per així dir-ho, d'anar-se ajustant a les necessitats que anaven sorgint, sobretot en matèria demogràfica.

Jo he de dir que el sistema de finançament de la Llei 21/2001 no el coneixia, previ a què aquesta comissió em demanàs assistir, i per tant això ha requerit doncs d'acostar-me a aquest sistema de finançament i el primer que he de dir és que a mi m'ha sorprès favorablement en moltes coses. L'estructura del sistema, i me permetran l'expressió, doncs a mi m'ha al·lucinat d'alguna manera pensar com, no és fàcil, determinar la massa homogènia de finançament i repartible, doncs òbviament no és fàcil. Doncs bé, la manera com es repartia a mi d'alguna manera m'ha sorprès, m'ha sorprès positivament, matisaré.

Dit això, també una cosa que m'ha sorprès, i diré negativament, és el fet que una variable tan important com és la població, i jo crec que això és correcte, es fixi només en base a l'any 99 i en el transcurs de tota la llei no hi hagi una referència més a població. Això a mi m'ha sorprès, és a dir, el fet que es pugui ajustar el fons de suficiència només per l'evolució dels ingressos tributaris, nacionals o regionals, el que dins la llei es coneix com l'item nacional o l'item regional,

m'ha sorprès, perquè no me pareix l'únic criteri per (...) aquest fons de suficiència, i això sí que m'ha sorprès. Val?

Dit això, la llei, a un moment determinat, diu el següent, i ho llegiré textualment, diu: "Segons estableix l'article 3 de la LOFCA, si les assignacions d'anivellació a favor de les comunitats autònomes s'haguessin de reiterar en un espai de temps inferior a cinc anys, el Govern proposarà a les Corts Generals, prèvia deliberació del Consell de Política Fiscal i Financera, la correcció del fons de suficiència. En aquest sentit es dóna a entendre que en aquests casos el desajust del finançament podria no deure's a causes conjunturals sinó a problemes estructurals que obliguen a replantejar la dotació del fons". Jo és aquí on d'alguna manera m'he aferrat, és a dir, jo he dit, a mi em pareix bé, al cap i a la fi un sistema de finançament ha de partir d'un any base, l'any 99 era el millor o era el pitjor? Crec que tampoc no ho podem mirar amb aquests termes, serà el millor o el pitjor per a una comunitat i el millor o el pitjor per a una altra. Per tant, molt bé, s'agafa l'any 99, fantàstic, a partir d'aquí el que sí és important és veure si el sistema té capacitat per anar-se ajustant a les necessitats; i al meu entendre, aquesta capacitat la té, el que passa és que tal vegada les assignacions d'anivellament, així com estan posades, doncs resulten difícils d'assolir; quan a determinats nivells, i ho he demostrat, d'educació infantil o d'ensenyança obligatòria o fins i tot de població protegida, en el cas de sanitat, sí que s'acompliria.

Per tant, jo crec que el sistema sí que d'alguna manera hauria de permetre aquest major ajustament i crec que ho permet. Val? El que passa és que bé, òbviament haurà de ser fruit d'una negociació i d'alguna manera aquestes, és a dir, jo he fet una simulació de quin hauria d'haver estat el nostre creixement en nombre d'alumnes i en nombre de població protegida per acomplir l'assignació d'anivellament i, la veritat, vull dir, el creixement poblacional hauria d'haver estat més gros encara del que ha estat, i bé, no sé si pot ser més gros o no, no entraré a jutjar-ho ara, no és objecte d'aquesta comissió; però, en qualsevol cas, clar, si hem de tenir diferencials del 3% en tots els nivells, clar, òbviament és molt en tots els nivells d'educació no obligatòria. Val?

I això és d'alguna manera el meu missatge, dir que jo crec que sí.

El Sr. Pere Sampol me demanava si es podia quantificar el dèficit històric o si es podien quantificar les necessitats actuals; jo li diré, com a economista, que tot és quantificable, el que passa és que caldrà escollir quins indicadors ho fan quantificable, tal vegada no ens posariem d'acord tots a com es quantifica la mancança d'equipaments o les noves necessitats. En qualsevol cas, òbviament sí que és quantificable.

Si es podria fer un estudi de prospectiva, d'alguna manera me demanava, en l'evolució de les noves demandes socials. Sí, òbviament es poden fer estudis de prospectiva, tenen les seves limitacions, a mi no m'agraden especialment, però la resposta és sí, es podrien fer.

No sé, no hi afegiria molta més cosa, dir-los això, vull dir que el CRE atén això, vull dir que els dos pilars del CRE, si els dos pilars del sistema de benestar són segurament sanitat i

educació els dos pilars del Centre de Recerca Econòmica són credibilitat i independència, i és amb aquests dos pilars que he vingut a aquesta comissió i amb aquests dos pilars que els agraesc les seves aportacions.

Moltes gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Moltes gràcies, Sr. Riera. Els grups parlamentaris tenen torn de rèplica, si en volen fer ús. No?

Doncs, esgotat l'ordre del dia d'avui, només ens queda agrair la presència del Sr. Antoni Riera i Font.

I no havent-hi més assumptes a tractar, s'aixeca la sessió.

DIARI DE SESSIONS

DEL

PARLAMENT

DE LES

ILLES BALEARS